

NOVINY

Kulturního spolku Kozojedy

a obce Kozojedy

Číslo 3/2003

1. května 2003

Květen a červen – nejkrásnější měsíce roku

Studený máj, v stodole ráj

Teprve v květnu nastává opravdové jaro. Příroda se zcela probudila a je všude plno květů. Květen – pokud nenastanou nenormální klimatické podmínky – se vyznačuje rychlým prohříváním evropské pevniny, což má za následek, že od moře až nad střední Evropu pronikají vlhké vrstvy vzduchu. Průměrná teplota se v kozojedské nadmořské výšce pohybuje mezi 13 až 14 °C. Neprojeví-li se vliv tzv. ledových mužů (12. -14. 5.), můžeme i na otevřené záhony vysazovat choulostivé rostliny. Podle měření teplot v pražském Klementinu bylo historické květnové minimum -0,7 °C (20. 5. 1876) a maximum 31,8 °C (25. 5. 1847). Prohřívá se i půda; na povrchu má 16 – 18 °C. Květnové srážky jsou o třetinu až polovinu větší než v předchozích měsících. U nás je to asi 62 mm/m². Délka dne se blíží k 16 hodinám. Slunečního svitu přibývá až na úhrn 250 hodin.

Červen studený, sedlák krčí rameny

Červnem končí jaro, vrcholí délka dne a začíná léto. Všechna vegetace potřebuje k svému rozvoji teplo a vláhu. Špatné je, když jedno chybí a druhého přebývá. Z dlouhodobého povětrnostního přehledu vyplývá, že teplý červen přispívá také k teplému červenci a ovlivňuje i srpen. Léto kalendářně začíná v nejdelších dnech, ale to neznamená, že teplo musí být nejvyšší. „Medardovská“ pranostika hovoří o možnostech deště, a to může být vegetaci při teplém počasí ku prospěchu.

Teplotní průměr se v kozojedských podmínkách pohybuje mezi 17 – 18 °C. Nejsou ovšem vyloučeny ani větší výkyvy. Tak například 6. 6. 1962 bylo v Klementinu naměřeno jen 3,6 °C, zatímco v též den roku 1998 vyskočila v Kozojedech teplota na 36,1 °C.

Červen bývá bohatý na vláhu. V našich podmínkách naprší průměrně 76 mm/m². Půda se prohřívá ve všech vrstvách a na povrchu dosahuje 20 – 22 °C. Délka dne dosahuje vrcholu mezi 15. – 22. červnem na 16 hodinách 20 minutách. Počet hodin slunečního svitu je zhruba též jako v květnu.

Sledujeme-li na TV 2 pořad Panorama, zjišťujeme, že teplota naměřená ráno v Praze, je až na malé výjimky totožná s teplotou v Kozojedech. Znamená to, že údaje klementinského měření odpovídají do značné míry situaci v Kozojedech. (Zeměpisná šířka 50° je téměř shodná, vzdálenost 65 km je zanedbatelná.)

V Kozojedech registruje každodenně údaje o počasí pan Jiří Svoboda a zaznamenává je do obecní kroniky.

Údaje shrnula Eliška Růžencová/J. F.

MÁJE, budou MÁJE!

Srdečně vás zveme na naše Máje!

Pozvěte své známé a známé svých známých a přijďte se společně pobavit!

Masopust – 8. 3. 2003

Sobota 8. března 2003 byla v Kozojedech celá ve znamení masopustu. Začínalo se s přípravami už ráno v hasičské zbrojnici. Bylo potřeba mnohých pomocníků, poněvadž „oblékání medvědů“ je poměrně náročné.

Zašla jsem se dopoledne na ně také podívat. V. Zuska a V. Němec trpělivě postávali uprostřed místnosti a nechávali se „oblékat“ do hrachoviny. Ze skříně shlížely staré čepice, které byly používány minulé dva roky, notně porouchané a onošené. Letos je však vystřídají úplně nové čepice z žitné slámy. „Dostal jsem ji i s klasy, ještě že máme doma cep,“ směje se pan J. Vlk. Přišli se s panem F. Němcem podívat, jak to jde mladým od ruky. Dala jsem se s nimi do řeči a oni zavzpomínali. „Dnes to není takové. Tehdy jsme byli živější medvědi.

Co my jsme se nadováděli. A to jsme objížděli i okolní vsi. Masky se vešly do autobusu a nás, medvědy, naložili na valník a vezli nás traktorem. Večer pak bývala zábava a bylo to prima,“ vzpomínají.

vydrželi, dočkali veselého odmaskování všech účastníků. U Sokola poté čekalo na masky občerstvení a bylo veselo až do pozdních hodin.

Hasičská zbrojnice byla před polednem plná mužských, hrachoviny a prachu. A výsledek stál za to. Díky všem pomocníkům jsme měli i letos v Kozojedech raritu, hrachovinové medvědy.

V jednu hodinu se nakupily masky kolem hasičské zbrojnice a průvod se vydal vsí. Bylo veselo, tančilo se, hudba pana J. Fencla vyhrávala po celé vsi. Sešlo se kolem 40 masek. Ačkoliv jich bylo méně než v loňském roce, byl průvod pestrý a nápaditý. Mohli jsme se přitulit ke krásným Teletubbieskům, pekaři nabízeli „zaručeně čerstvé“ pečivo, byli zde černí čerti s čertíci, sněhuláci, reportéři a další.

Průvod ukončil svoji pouť u hřiště, kde se ti, kteří U Sokola poté čekalo na masky občerstvení a bylo

Helena Štěrbová

Muzikantský ples – 5. 4. 2003

Při založení Kulturního klubu JZD „Budoucnost“ Kozojedy vznikl nápad členů tohoto klubu, jehož předsedou byl tehdy p. František Tichý, pořádat muzikantský ples. Tento nápad přivítaly všechny okolní hudební soubory, takže se začalo s přípravami. Ples se konal v Kulturním domě v Kozojedech, který byl hned po otevření velice navštěvován jak místními občany, tak i přáteli a známými ze širokého okolí. Druhý muzikantský ples se pak konal v r. 1984, další v r. 1988, čtvrtý ples byl v r. 2002.

Nyní už to byl 5. muzikantský ples a pořádal ho již podruhé Kulturní spolek Kozojedy. Ples se konal 5. dubna od 20:00 hodin v Kulturním domě. Na zahájení byla vytroubena slavnostní fanfára na balkoně a sl. H. Štěrbová přivítala všechny hudební soubory. Vedoucí souborů vystoupili na jeviště, obdrželi zde dárky od Kulturního spolku a od Obecního úřadu Kozojedy a vše završili slavnostním připitkem.

Než se první z kapel připravila na vystoupení, předvedly děti ze Základní školy Kozojedy pod vedením p. Věry Kovářové směs veselých tanečků. Všem se moc líbily. Pak následovala vystoupení jednotlivých souborů, k tanci a poslechu zahrály: dechový soubor pana Jiřího Fencla, taneční soubor pana Jaroslava Matějky, taneční soubor pana Václava Žákovce, taneční soubor „Repelent“ pana Luboše Muchny. Tančilo se až do časných ranních hodin. Tento ples se pořádá na počest muzikantů, aby si mohli také zatancovat a pobavit se se svými manželkami a spolu navzájem. Všichni hudebníci projevíli zájem uspořádat i další, tedy 6. muzikantský ples v Kozojedech. Po vzájemné domluvě Kulturního spolku a Obecního úřadu Kozojedy, byl stanoven termín příštího plesu na 11. dubna 2004. Úspěšná tradice muzikantských plesů bude tedy pokračovat.

František Tichý

Máje – 3. 5. 2003

V Kozojedech budou opět Máje! Začátek je ve 13:00 hodin u májky Kulturního domu, kde předvedou svoji Besedu děti z tanečního kroužku p. Věry Kovářové. Pak vyjde průvod, povede ho hudba pana Fencla. Májovníci navštíví domy svých tanečnic, kde zatančí a zazpívají. Večer ve 20:00 hodin začíná Májová, hrát bude hudba Václava Žákovce. Ve 20:30 zatančí májovníci Besedu.

Národní divadlo Praha – představení Lucerna - 18.05. 2003

Odjezd z Kozojed: první autobus v 12:30 hod., druhý autobus v 15:30 hod.
Podrobné informace získáte od p. Slachové.

Pohádkový den na Krašově – 14. 6. 2003

Zveme Vás na Pohádkový den na Krašově, který pořádá Kulturní spolek Kozojedy spolu se Spolkem pro ochranu přírodní rezervace a hradu Krašova.

Již třetího ročníku této úspěšné a oblíbené akce se opět zúčastní žáci ZŠ Kozojedy pod vedením p. V. Kovářové, členové Kulturního spolku i všichni příznivci „Pohádek“ z Kozojed a okolí. Na hradě se dočkáme ukázek historického šermu a hudebního vystoupení souboru Klassic Brass Kvintet, který vystupoval také na vánočním koncertu v kozojedském kostele.

Kultura v okolí

Kulturní dům Kozojedy

10. 05. - MŠ – besídka ke Dni matek

16. 05. - Médium

Letní kino Kralovice tel. 373396464

Začátky představení: - 21:00 hodin

Květen

17. - 18. 05. **Sexy ptáci** – franc.komedie, odpověď na Preci, prici, precicky, 22. 05. **Láska po francouzsku** – romant. komedie – franc.-brit., 24. 05. **Tělo na tělo** – akční thriller – USA, SRN, 25. 05. **Blafuj jako Beckham** – komedie – V. Británie, 29. - 30. 05. **Dnes neumírej** – bondovka USA, 31. 05. **Myšák Stuart Little 2** – rodinná komedie USA – dětské představení ke Dni dětí! (děti do 15 let zdarma, dospělí 30 Kč, občerstvení zajištěno), 27. 05. **Kniha džunglí** (stálé kino – 17:00)

Červen

01. 06. **Děvčátko** – hořká tragikomedie – ČR, 05. - 06. 06. **Holka na roztrhání** – romant. komedie USA, SRN, 07. - 08. 06. **Jsem agent** – komedie USA, 10. 06. **Kameňák** – komedie Zdeňka Trošky, 13. - 14. 06. **Hladina adrenalinu** – USA, akční sportovní thriller, 17. 06. **Chyť mě, když to dokážeš** – krimi komedie USA, 20. 06. **Hodina pravdy** – krimi USA, 21. - 22. 06. **Žába k zulíbání** – komedie USA.

Lidový dům Kralovice

17. 05 – taneční zábava – EXPRES, 23. 05. – rocková kapela – EXTRABAND, od 21:00

25. 05. – dětské divadlo – Hrnečku vař – 14:00, 28. 06. – taneční zábava - REPELENT

M. Týnice – tel. 373396410 -

otevřeno: 9:00 – 18:00, kromě PO

stálá expozice

Plasy – Konvent – tel. 373/322174

otevřeno: květen – 9:00 – 16:00, červen - 9:00 – 17:00, vždy kromě PO

Krašov

14. 06. 2003 – Pohádkový den

05. 07. 2003 – řemesla

Kaceřov – zámek - tel. 373332094

31. 05. – 13:00 hod, 15:00 hod

07. 06. - 13:00 hod, 15:00 hod

07. 06. – SDH pořádá 2. ročník okrskové soutěže hasičských družstev o Pohár starosty obce Kozojedy – hudba a občerstvení zajištěno

Kožlany – Městské muzeum

Dr. E. Beneš – tel. 373397333

otevřeno út-ne 9-15:30 hodin

A ještě – zajímavosti pro Vás

Významné osobnosti Kozojed

Soubor životopisných statí
připravil Jiří Svoboda

Antonín Kožíšek

Narodil se 12. 11. 1848 v Kaznějově v čp. 15. Otec Antonín byl drobný zemědělec, matka Margareta, rozená Pešková. Ze stejného statku pocházela i paní Marie Černá, která přišla do Kozojed o 70 let později jako žena prvního ředitele měšťanky.

Studoval v Plzni, od r. 1868 byl učitelem v Hodyni a v letech 1877 – 1912 řídícím učitelem v Kozojedech. Dalších 20 let tu žil v důchodu v čp. 60. Z jeho tří dětí prostřední dcera Miloslava tu v letech 1920 – 1927 působila jako učitelka.

Pracoval v obecní správě a byl výborným hudebníkem. Jak bylo tehdy zvykem, zastával i funkci ředitele kůru (varhaníka), za což bral ročně 40 K. V r. 1896 při návštěvě kardinála - pražského arcibiskupa - byl v noci stržen prapor v říšských barvách z budovy školy. Proti řídícímu učiteli Kožíškovi a učiteli Josefu Wágnerovi bylo hned zahájeno trestní řízení, ale přes všechno úsilí pachatel vypátrán nebyl, a proto muselo být řízení zastaveno.

Na přelomu století nastal v obci čilý rozvoj spolkové činnosti. V r. 1887 vznikla Hospodářská beseda, která se za 3 léta změnila v Hospodářský spolek, který sdružoval členy z 13 okolních vesnic. Roku 1900 byl založen Sbor dobrovolných hasičů, r. 1903 Spolek divadelních ochotníků a Spořitelni a záložní spolek pro Kozojedy a okolí. Se všemi spolky, zvláště s Hospodářským spolkem, je spjata činnost učitelů, hlavně řídícího učitele Kožíška, směřující k hospodářskému a kulturnímu povznesení.

Rodina Antonína Kožíška za více než 50 let pobytu v obci srostla s prostředím a těšila se zasloužené vážnosti. Když Antonín Kožíšek 17. 5. 1932 zemřel, přišla se s ním rozloučit veřejnost ze širokého okolí. Řídící učitel Bohumil Matějka zhodnotil jeho práci pro školu i obec a poděkoval mu. Antonín Kožíšek je pochován na starém kozojedském hřbitově u kostela. Paní M. Tichá, jedna z nejstarších občanek Kozojed, se na pana A. Kožíška ještě dobře pamatuje.

----- o -----

Víte, že ...

česští paleontologové našli začátkem října 2001 v bývalém černouhelném dole nad **Radnicemi** obří fosílie se zbytky pralesní vegetace staré přes 300 milionů let. Jde o části kmene stromovité plavuně včetně větví, rozkládající se na ploše jednoho čtverečního metru. Podle odborníků lze radnickou lokalitu co do významu přirovnat k mongolskému nalezišti dinosauřích ostatků. O natáčení dalšího výzkumu, který se bude v této lokalitě konat v roce 2003, projevil zájem přírodovědný televizní kanál National Geographic.

Hudba Fenclů (Maršíků)

založena v roce 1926

Chtěl bych se několika slovy zmínit o zakládajících členech této kapely známé hlavně v minulém století v okolí Kozojed. Po první světové válce, kdy lidé neznali rozhlas, natož televizi, byl kulturní život na venkově úplně jiný. A tak bratři Fenclové vracející se od vojenské hudby jako vynikající hudebníci, byli nositeli veškerého kulturního dění v širokém okolí Kozojedska.

Začátky muzicírování bratrů Fenclů byly velice těžké. Narodili se na rozhraní 19. a 20. století v rodině Václava Fencla v malé vesničce Robčice (dnes část obce Kozojedy). V této době bylo na chudém venkově většinou mnoho dětí a málo peněz. Nebylo tomu jinak ani u Fenclů, kde se narodilo celkem 8 dětí, šest hochů a dvě děvčata, většinou hudebně nadaných. Na nákup nových hudebních nástrojů nebylo finančních prostředků. Hoši se proto snažili vyrobit nástroj podobný houslím s použitím prkénka, rezných nití a koňských žíní. Jejich velkého hudebního nadání si povšiml pan řídící učitel Vodák ze školy v Břízku, kterou hoši začali navštěvovat. Nabídl proto otci, že hochy bude vyučovat zdarma hře na housle. Nejdůležitější pro ně však bylo, že jim zapůjčil pro začátek i hudební nástroj – housle. Tomuto vzácnému člověku a výbornému učiteli byli pak všichni bratři Fenclové vděční a celý život na něj s láskou a vděkem vzpomínali. Otec teprve později kupoval dle možností další hudební nástroje.

V roce 1909 nastupují nejstarší synové Václav a Ferdinand do vojenské hudební školy v Praze. Po absolvování v roce 1913 byli přiděleni k vojenské hudbě do Záhřebu v Chorvatsku. Zde je zastihla v roce 1914 první světová válka. Ještě téhož roku na podzim píše nejstarší syn Václav domů rodičům, aby dovolili tehdy sedmnáctiletému Antonínovi

(mému otci) se dobrovolně přihlásit do pole (vátky). Jeho snaha byla, aby se všichni tři bratři dostali k jedné hudbě, protože za krátký čas by byl Antonín stejně odjel k nějakému neznámému pluku. Jak těžké toto období bylo hlavně pro maminku, není třeba zdůrazňovat. Mladičký Antonín odjíždí těsně před vánočními svátky do neznámých dalekých krajín v Jugoslávii – do války. Pro syna i rodiče byly tyto vánoční svátky rozhodně nejkrutější v celém jejich životě.

Od této chvíle tedy prožívají všichni tři bratři v Jugoslávii u jedné hudby válečné útrapy. V těchto těžkých chvílích, kdy o hladu při pěších přesunech museli nosit těžké nástroje a starat se o ně, přece jen hudba jim pomáhala snáze přežít. Hlavně pak když začali hrát i ve vídeňském šramlu (harmonika, housle, viola, kytara), který u této hudby založili. Důležité pro všechny bratry bylo, že zde získali další vzdělání v tomto oboru, což pak uplatnili v civilním životě. Další výhodou bylo, že i hladu bylo méně, neboť s tímto šramlem hrávali v důstojnických jídelnách při různých příležitostech pořádaných vyššími důstojníky.

Po první světové válce odcházejí dva starší bratři Václav a Ferdinand téměř po deseti letech do civilu. Na vojně zůstává jen nejmladší z bratrů Antonín, který je přeřazen k vojenské hudbě 35. pěšího pluku, tehdy ještě sídlícímu v Ústí nad Labem.

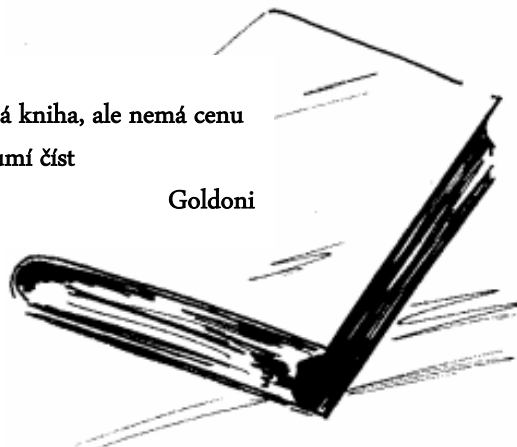
Bratři Fenclové se tedy postupně vracejí po dlouhé době strávené ve vojenském stejnokroji a ve válce zpět do svého rodného kraje. Začíná pro ně nová éra života v radostném poválečném období, kdy mohou daleko lépe uplatnit získané hudební zkušenosti pro prostý lid českého venkova.

(Pokračování příště)

Jiří Fencl, Robčice

**Život je nádherná kniha, ale nemá cenu
pro toho, kdo neumí číst**

Goldoni

Střela byla před milióny let pirátskou řekou

Reliéf krajiny v severním povodí středního toku Berounky

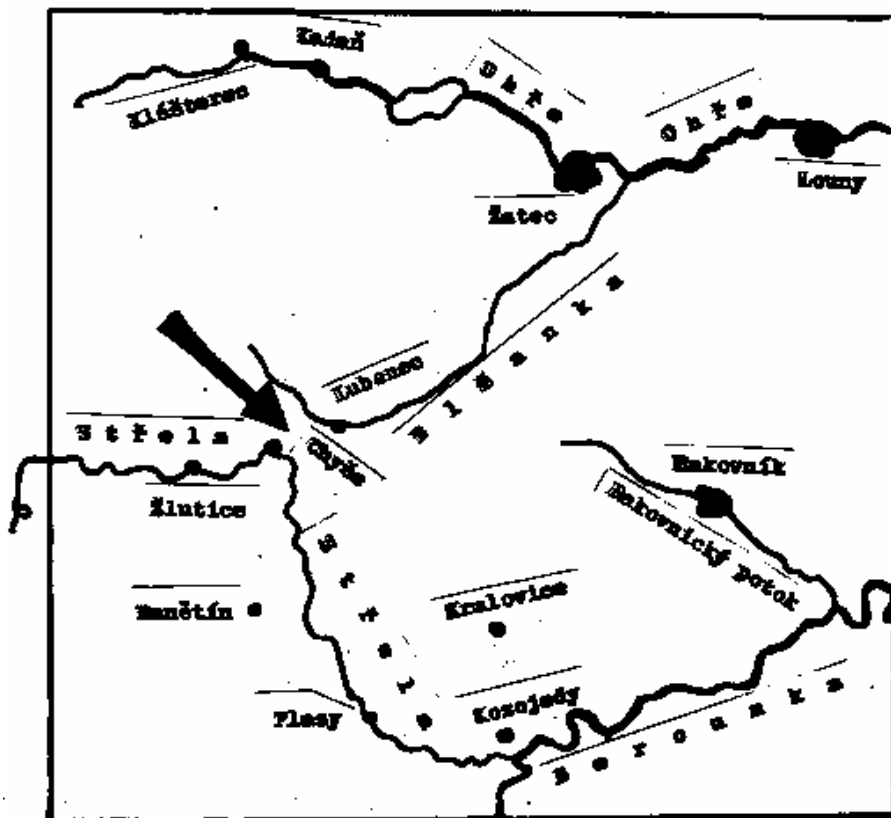
Velkému zájmu místního obyvatelstva i turistů se v oblasti severního Plzeňska, Kralovicka a Rakovnicka těší výskyt hlubokých a strmých erozních rýh (strží) podél břehu středního toku Berounky i jejich větších přítoků. Neušel pozornosti ani dávných obyvatelů této oblasti – Keltů, kterým dal podnět k pokusům o rýžování zlata. Výsledky tohoto snažení pak zpracovávali v mincovně u dnešních Stradonic na Berounsku. K této činnosti se vztahuje i nález velkého pokladu keltských mincí u Podmokel z roku 1771.

Vznik těchto nápadných přírodních úkazů spadá do velkého časového úseku od mladších třetihor přes starší čtvrtohory (diluvium) až po naši dobu a souvisí s dlouhodobým vývojem říční sítě v západních Čechách. Začíná koncem třetihor, kdy v prostoru Plasy – Kralovice – Žatec – Rakovník, ohraničeném na jihu dnešní Berounek, byla rozsáhlá parovina s malými výškovými rozdíly, četnými jezery a řadou mělkých rozvodí.

Podnět k oživení této monotónní krajiny dalo zahlubování (snižování erozní báze) tehdejší Berounky, spojené pravděpodobně též s větší srážkovou činností. V souvislosti s tím se zvýšilo množství vody i erozní činnost jejich přítoků. V důsledku toho (vlivem tzv. zpětné eroze) se jejich horní toky začaly prodlužovat a generelně postupovat k severu.

Při tomto postupném vývoji říční sítě docházelo v poměrně plochem prostředí ke střetávání a křížení vodních toků s různou vodnatostí a různě intenzivní erozní činností. Přitom se stávalo, že toky s intenzivnější erozí „načepovaly“ toky slabší a postupně se zmocnily částí jejich povodí. Této činnosti se v odborné literatuře říká „říční pirátství“. Při dlouhodobém pokračování této činnosti docházelo k mnoha změnám a postupnému vývoji říční sítě.

V naší oblasti se tento milióny let trvající proces odehrál mezi povodími dvou zdejších hlavních toků – dnešní Ohře a Berounek a zejména mezi jejich většími přítoky Střelou, Blšankou a Rakovnickým potokem. Nejzřetelnějším příkladem byl souboj Blšanky a horní Střely. Třetihorní Blšanka, tekoucí původně z prostoru dnešní Toužimi do Ohře, byla „načepována“ k jihu tekoucím a silněji erodujícím přítokem Berounky – dnešní Střelou. Stalo se tak přibližně v prostoru dnešních obcí Chýše a Lubenec. Při tomto „pirátství“ zde vznikl charakteristický a v mapě velmi nápadný „načepný loket“, kterým byl původní horní tok Blšanky ze směru zhruba JZ – SV převeden prudce do směru SZ – JV, a to do horního toku dnešní Střely.

Pro úplnost je třeba upozornit ještě na jeden nápadný jev. Mezi liniemi větších a menších toků i erozních rýh převládají dva směry – SZ - JV a JZ - SV – nebo u klikaticích se toků kombinace obou těchto směrů. To je v podstatě podmíněno průběhem hlavních směrů poruchových pásem, která dělí původně kompaktní horninové celky v jednotlivé tektonické kry. Na těchto liniích a pruzích dochází k různě intenzivnímu drcení hornin, jejichž menší soudržnosti využívá tekoucí voda. Tato činnost se nazývá selektivní eroze. Horopisně patří naše oblast do vrchoviny Berounky s podřízenými celky Kralovickou a Rakovnickou vrchovinou.

RNDr. Bohumil Vachtl

Máj – měsíc lásky

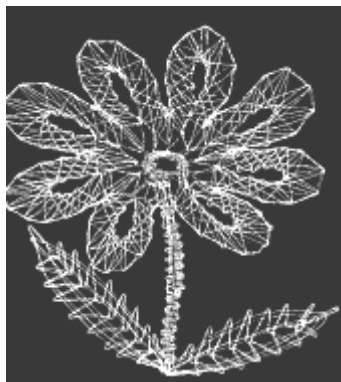
Je máj-měsíc lásky a já se chci ve svém dalším příspěvku o Liblínu věnovat příběhům o lásce. Příběhům, nebo spíše pověstem, na nichž je možná i zrnko pravdy. Vždyť láska - a také ta nešťastná - byla a je nejčastějším námětem k vyprávění a snění. A v minulých dobách nešťastných lásek bylo mnoho. Sňatky se konaly kvůli majetku, zřídka z lásky.

Přečtěte si nyní pověst z Libštejna.

První příběh se prý udal roku 1792. Liblínský fořt měl syna, který si oblíbil šestnáctiletou dceru hajného. Marie byla krásné děvče a měla mnoho ctitelů. Ona však milovala jenom svého Františka. Když se rodiče obou mladých lidí dozvěděli o jejich vztahu, strhlo se pravé peklo pro Marii i Františka. Hajný zamykal dceru doma a poručil jí do osmi dnů se provdat za bohatého Jakuba z Robčic. Jednoho dne se Františkovi podařilo, když byl její otec pryč, dát jí znamení, že se sejdou na odpočinkové lavičce pod Libštejnem. Marie tajně utekla a milenci si spočinuli v náručí. Oba se zapřísáhli, že raději zemřou, než by od sebe upustili. Hajný, který šel za dcerou a uviděl je spolu, byl vzteky bez sebe. Marii vyrval Františkovi z náruče a vlekl ji domů. Fořt chtěl svého syna poslat v den dívčiny svatby k příbuzným do Prahy, aby hoch neztropil ve svém zármutku nějakou nepředloženost. Ráno, den před svatbou, přinesla známá žebračka Františkovi lísteček od Marie. Dívka ho zvala na večerní schůzku na jejich oblíbené místo pod Libštejn. Když nastal večer, vzal hoch pušku a potichu se vyplížil z domu za svojí Márinkou. Byla jasná měsíčná noc. Hajný s fořtem se potkali v lese a pohovořili o opatřeních, která učinili, aby mladé od sebe oddělili. Náhle se ozvaly z houštiny na návrší dva za sebou rychle jdoucí výstřely. Oba si pomysleli, že jsou to pytláci a spěchali za výstřely. V kaluži krve spatřili ještě ve smrti se objímající Františka a Marii. Od těchto dob za krásných měsíčních nocí a též v čase poledním je slyšet nad korunami jedlí tichý pláč a nářek dvou nešťastných milenců.

Vendula Peřinová

Paličkování

Mezi stará řemesla a oblíbené textilní techniky patří i paličková krajka. Název **krajka** však nezahrnuje pouze krajku jako takovou, ale lze takto vytvářet ozdoby k zavěšení, obrázky na zeď, dekor na šaty, na prostírání, do prostoru, dárečky pro radost – prostě miniatury všeho druhu. Ruční krajka je v dnešní přetechnizované době velmi oblíbená a dodává domovu pocit tepla a útulnosti, zvláště když je vlastnoručně vyrobena.

Protože se pracuje se dvěma vlákny najednou, je třeba k tomu mít nejen šikovné ruce, ale i pomůcky: paličky, na které se navíjí vlákno, válec – herdule, na které se pracuje (jinak poduška), špendlíky, vlákno – příze, provázek, ...také jemný drátek, podvinek – nákras motivu. A protože **trpělivost** je vlastní mnoha ženám, proto také ony jsou tvůrkyněmi této krásy. Nejprve je třeba se naučit 3 – 4 základní vazby, pak vzniká první neumělý

motiv a když nás to chytne a zcela pohltí, jsme ve víru tvoření a ceníme si toho, že něco umíme.

Něco z historie paličkování

Paličková krajka se dostala na vrchol kolem roku 1700 a po celé XVIII. století se na něm udržela. Centry výroby krajk byly Antverpy, Bruggy a zejména Brusel a doba baroka, rokoka a empiru se svými krajkovými límci, manžetami, nákrčníky, šátečky a kapesníčky. Technický rozvoj století devatenáctého znamenal pro krajkářství pohromu. Krajka byla vyráběna ve velkých sériích strojově a poměrně levně a vytlačovala drahou ruční krajku. Krajkáři byli nuceni si hledat jinou obživu. Také v naší zemi má paličková krajka dlouhou tradici. Významným centrem našeho krajkářství bylo Vamberecko. Když se roku 1627 přistěhovala belgická šlechtična Magdalena Grambová z Meldeku se svým manželem do Vamberka, našla tu už primitivní základy krajkářství. Zdokonalila je, zavedla belgický způsob paličkování na podušce i belgické vzory.

Vamberecká krajka si začala získávat poměrně zvučné jméno. A tehdejší móda krajk donutila císařovnu Marii Terezií založit školu paličkování, právě na podporu domácí výroby. Do prvního dvacetiletí minulého století se naše krajkářství rozmáhalo, pak nastal pokles evropského krajkářství vůbec. Přišlo století vědeckotechnické revoluce. A právě proto slaví všechna **řemesla** slavný návrat. Vrací se do našeho života i s lidmi, kteří znají cenu ruční práce.

Povoláním zůstalo jen pro ty mistry svého řemesla, kteří nepřipustili jeho zánik a dbají na pokračování krásné tradice. Ale i tak je pro mnohé z nás zdrojem radosti z vlastní tvůrčí práce, formou aktivního a plodného odpočinku. A způsobem, jak narušit **zmechanizovaný stereotyp současného života**.

Jana Kapsová

Z Kroniky kozojedské

V neděli 12. května 1946 byla v Kozojedech veliká sláva. Konaly se tu zase po osmi letech staročeské máje. Již několik měsíců napřed se připravovaly. Všechny domy byly čistě vyběleny, všechna prostranství vymetena. Už v sobotu večer postavil každý chlapec své dívce před vrata opentlenou břízku. Někteří ji hlídali až do rána. Před Šotolovými, uprostřed rynku a před domem předsedy MNV Volína stály vysoké máje. V neděli ráno před 6. hodinou se sešli chlapci v krojích před Šotolových hospodou. S hudbou v čele s Kecal, kterého hrál Václav Oliverius, prošli vsí a vyhlásili budíček. Asi v 8 hodin ráno vyšel průvod chlapců s hudbou do čísel, kde bydlila svobodná děvčata. S nimi šel i král s písařem a drábem. Kecal přistoupil k hospodáři zároveň s krojovaným chlapcem, pozval ho na máje a vzali s sebou jejich dceru, která už byla připravena v kroji. Na každém dvoře se zatancovalo a hospodář dal všem napít kořalky. Pak Kecal předříkával a všechna chasa po něm opakovala píseň o vlastnostech jejich dcery. U Holubů č. 16 zpívali: *Veselá je dívčinka Holubovic Květunka, zlobit se neumí, žádného nermoutí, hochy ze vsi má ráda, radši by chtěla pána* (na nápěv „Andulko Šafařová“).

Tak chodili od čísla k číslu. V půl dvanácté obešli konečně celou ves, od 10 hodin byli však všichni už značně podroušení. O půl 2. hodině odpoledne byl sraz všech účastníků za Královými směrem k Borku. Už od rána se scházeli v Kozojedech lidé z dalekého okolí. Průvod vyšel ve 2 hodiny. V čele kráčela nejdůležitější osoba Kecal, za ním

pochodovala hudba. Dvě děti táhly na vozíku krále. Čestnou stráž mu dělali po stranách dva myslivci. Za vozíkem se důstojně ubíral soudce, za ním na koních jeli dráb a písař jako králova družina a konečně kat. Následovalo je asi 20 jezdců v krojích a za nimi pochodovalo asi 45 párů krojované chasy. Všichni mířili na náves. Tam začal vlastní program. Na každou rodinu měl Kecal připraveno povídání, které předříkával a chasa je zpívala. Například na hostinského Šotolu: *Celestin Šotola točí se dokola, tenkej jak tkanička, oči jak lasička, to vám je Šotola*. Na Vlka: *Za školou na statku mají vše v pořádku. Když jinde vstávají, oni už snídají. Mladej pán má se rád, vždyť váží přes metrák*.

Pak chasa zatancovala Besedu a tanečky. Hlavním bodem programu byl obřad odsouzení krále. Soudce vystoupil a přečetl, čím se král provinil. Nechával prý pást na návsi husy, chodit chlapce za děvčaty, pít muzikanty kořalku aj. Navrhl mu za to trest stětí hlavy. Kolem krále se hned seběhla chasa. Kat slezl s koně po žebříku, který si stále vozil s sebou, a provedl ortel. Krále položili na nosítka a chasa ho odnesla doprostřed sálu k Šotolům. Tím program na návsi skončil (asi v 18 hodin) a začala taneční zábava na sále. Ze svobodných děvčat byla odpoledne zvolena královna, která měla právo tančit s králem první kousek. Celý program nacıvil a řídil František Tichý, verše mu pomáhali skládat Jaroslav Bulín, Václav Vébr a jízdu na koních cvičil Václav Šnajdr. Vybralo se 34 tisíc Kčs staré měny. Tolik lidí nikdo v Kozojedech nepamatoval.

Do kroniky zapsal J. Svoboda

Obecní úřad Kozojedy

Společenská kronika

Narozeniny

60 let – 01. 04. – Petr Gajdoš, Kozojedy 54

60 let – 04. 05. – Hana Pechová, Lednice 23

75 let – 14. 06. – Václav Šour, Kozojedy 76

Úmrtí

17. 04. – Anna Štolová, Lednice 9 (64 let)

Vesnice roku

Rozhodnutím Zastupitelstva obce Kozojedy ze dne 10. 04. 2003 byla naše obec přihlášena do soutěže „**Vesnice roku 2003**“. Prosíme proto občany, aby se zejména v měsících květnu a červnu snažili udržovat kolem svých nemovitostí pořádek a čistotu.

Obědy pro veřejnost

Občany potěšíme zprávou, že školní kuchyně v Kozojedech začne opět vyvažovat pro veřejnost. S touto službou se počítá od měsíce května.

Vydává Kulturní spolek Kozojedy - Jaroslava Benešová, Helena Štěrbová

Noviny vycházejí od června 2002 každé dva měsíce, další číslo vyjde 1. 7. 2003.

Grafická spolupráce: Helena Štěrbová. Poděkování všem, kdo se o vydání tohoto čísla zasloužili.

Budeme rádi, když do našich novin také přispějete. Adresa: J. Benešová, Kozojedy 7.

j.benesova@post.cz

Naše noviny najdete též na internetu na adrese: WWW.SWEB.CZ/OBECKOZOJEDY v nabídce SPOLKY